

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра публічного управління та адміністрування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«Реалізація державної політики у сфері туристично-рекреаційної діяльності»

Студента 3 курсу, бс групи,
спеціальності 281 «Публічне
управління та адміністрування»
спеціалізації «Публічне
управління та адміністрування»

_____

(підпис студента)

Науковий керівник
кандидат економічних наук,
доцент

_____

(підпис керівника)

Гарант освітньої програми
кандидат економічних наук,
доцент

_____

(підпис гаранта)

Гришков
Владислав
Олегович

Лазебна
Ірина
Василівна

Головня
Юлія
Ігорівна

Київ 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ	6
РОЗДІЛ 2. РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	16
2.1 Механізми реалізації державної політики у сфері туризму в Україні	16
2.2 Шляхи вдосконалення стратегії розвитку туристично-рекреаційної сфери.....	21
ВИСНОВКИ	28
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	31

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасних умовах туристичний бізнес є одним з провідних компонентів прибуткової сфери економіки країни. Основною проблемою є розбіжності у сприйнятті даної сфери, як важливої, серед різних держав світу. Якщо звертатися до досвіду зарубіжних країн, можна зробити висновок, що успішність туристичної сфери напряму залежить від контролю, регулювання та просування даної тематики державними органами влади. Державна політика повинна підтримувати формування правової бази та контролювати функціонування туристичної діяльності, на такому ж високому рівні, як і інші галузі економіки. На сьогодні функціональність державних структур, зокрема у напрямку туристичного бізнесу, недостатньо для його подальшого розвитку. Причиною є те, що окрім історичних, архітектурних та ландшафтних надбань України, які відвідують стихійно сформовані туристи, державі необхідні новаторські ідеї та підключення додаткових каналів комунікації для донесення переконливою інформації для залучення потенційних туристів. Однак, слід наголосити, що на даний момент держава не здатна повністю забезпечувати країну цією можливістю.

Для продуктивного розвитку туристичної сфери – держава та туристичні центри повинні перебувати у конкурентному середовищі для стимуляції професійного росту та обміну досвідом всередині країни. На сьогодні в Україні не має жодного популяризованого майданчика, який забезпечить додатковий розвиток країни у сфері туризму. Таким чином впливає необхідність дослідити регулювання туристичного бізнесу органами державної влади, розглянути зарубіжний досвід та створити платформу для розвитку туристично-рекреаційної сфери, що забезпечить країні сформований профайл туристичних центрів, для залучення іноземців, в результаті чого передбачаються зміни в економіці країни. Формування нових каналів комунікації та впровадження новаторських ідей змінить імідж країни та стимулює розвиток туристичного напрямку, оновлення історичних пам'яток, покращення якості міст, зменшить забрудненість, створить додаткові грошові фонди, що

направлені на покращення міста, залучить молодих спеціалістів до співпраці із державними органами влади.

Вирішення зазначеної проблеми полягає в розробці власних ідей покращення туристичного бізнесу та впровадження даної діяльності на рівні державних структур.

Мета дослідження – теоретичне узагальнення та розробка шляхів удосконалення реалізації державної політики в рамках стратегії розвитку туристично-рекреаційної сфери.

Відповідно до мети дослідження було визначено такі завдання:

- проаналізувати теоретичні основи державної політики розвитку туристично-рекреаційної діяльності в Україні;
- з'ясувати стан туристичного напрямку в країні, його поняття, кваліфікацію, виявити особливості функціонування даної сфери;
- визначити механізми реалізації державної політики у сфері туризму в Україні;
- запропонувати шляхи удосконалення стратегії розвитку туристично-рекреаційної сфери.

Об'єктом дослідження є процеси державної політики у сфері туристично-рекреаційної діяльності.

Предмет дослідження – є теоретичні та практичні аспекти реалізації та удосконалення державної політики у сфері туристично-рекреаційної діяльності.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань доцільним було використання як загальнонаукових, так і спеціальних методів дослідження. Метод термінологічного аналізу було використано для уточнення дефініцій, що були використані під час дослідження. Метод аналізу дозволив визначити ефективні шляхи удосконалення стратегії розвитку туристично-рекреаційної сфери. Описовий метод був використаний для викладення всіх аспектів функціонування органів державної влади у межах туристичної сфери. Для характеристики туристично-рекреаційної сфери та формування нових ідей щодо розвитку даного напрямку використані методи аналізу, індукції, дедукції, аналогії, порівняння, систематизації.

Теоретичну основу дослідження становлять наукові роботи з туристичної діяльності, законодавча база України. Було розглянуто роботи низки авторів, таких як В. Кифяк, Л. Тарангул, І. Богатюк, С. Сисоева та інші, досліджено зарубіжний досвід побудови процесів організації та покращення туристичної сфери, який ще не набув широкого використання в Україні.

Практичне значення одержаних результатів. Практичні результати дослідження, що були сформульовані в роботі, можуть бути використані для удосконалення стратегії розвитку туристично-рекреаційної сфери, покращення іміджу країни та залучення нових туристів.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Засадам та проблемам туристично-рекреаційної діяльності в Україні присвячені роботи низки авторів, як науковців, так і практиків, окрім того поняття туристичної сфери є чітко врегульованим на законодавчому рівні в Україні. Проблематику регулювання туристичної сфери в Україні вивчали такі науковці, як Тарангул Л. Л., проректор університету державної фіскальної служби України, яка на основі наукових досліджень сформувала підручник «Економічні райони України», що розглядає соціальну складову, як необхідний компонент у розвитку туристичної сфери діяльності [8]. У монографії «Туризм і охорона культурної спадщини: український та польський досвід» низка авторів В. Вакуленко, І. Валент, С. Коротич, М. Онисько порушує питання зеленого туризму та акцентує увагу на перспективі розвитку туристичної сфери у межах сільської місцевості [25]. В. Кифяк, у своїй роботі, акцентує увагу на особливостях в управлінні рекреаційно-туристичною сферою в Україні [10]. Вищезазначені наукові роботи формують теоретичну базу для власного дослідження, а також формування пропозицій щодо удосконалення стратегії розвитку туристично-рекреаційної сфери.

Одне з перших визначень поняття туризму було запропоновано Комітетом експертів з питань статистики Ліги Націй в 1937 році. Вищезазначений комітет визначає, що турист – це особа, для якої характерні такі якості, як: пересування, тимчасове перебування в певному місці, відсутність зв'язку з працею і заробітною платою. В подальшому дане визначення видозмінювалось через внесення поправок Міжнародним союзом офіційних туристичних організацій у 1950 році, та Статистичною комісією ООН у 1953 році. З 1980 року туристична сфера вважається однією з найефективніших сфер діяльності країни, яка стимулює високий економічний розвиток [24].

Тобто сучасна дефініція позиціонує туризм, як використання особами певних благ, товарів, послуг, що з'явилась в наслідок соціальної взаємодії осіб та держав.

Діючий Закон України визначає туризм, як тимчасовий виїзд особи з місця проживання в оздоровчих, пізнавальних, професійно-ділових чи інших цілях без здійснення оплачуваної діяльності в місці, куди особа від'їжджає [19]. В свою чергу турист - це особа, яка здійснює подорож по Україні або до іншої країни з не забороненою законом країни перебування метою на термін від 24 годин до одного року без здійснення будь-якої оплачуваної діяльності та із зобов'язанням залишити країну або місце перебування в зазначений термін. Однак, слід зазначити, що законодавство України не визначає поняття «туристично-рекреаційного комплексу»

Зважаючи на вище досліджені дефініції ми пропонуємо узагальнене визначення поняття «туризму». Отже, туризм – це спосіб отримання особою нематеріального блага, шляхом зміни локалізації перебування на термін від 24 годин, з метою дослідження нового середовища, покращення професійно-ділових зв'язків, оздоровлення особи, що здійснюється на безоплатній основі з боку держави та роботодавця.

Беручи до уваги тему даної роботи, слід зазначити, що варто розглядати поняття «туристично-рекреаційного комплексу», як окрему дефініцію. Ми вважаємо, що в даному напрямі слід ґрунтуватись на думці О. Баєвої, яка у своїй науковій роботі «Організаційно-економічні засади управління туристично-рекреаційними комплексами» дає наступне визначення даному поняттю. Отже, туристично-рекреаційний комплекс – це сфера діяльності, що розглядається на основі соціально-економічних параметрів, основним аспектом утворення якої є забезпечення покращення стану здоров'я людини шляхом проведення профілактики, лікування, оздоровлення, тощо. Результатом такої діяльності є створення одного з під-видів туризму, що ґрунтується на покращенні показників життєдіяльності людини [1].

У своїй монографії В. Герасименко розглядає дефініції науковців XX та XXI століття. Уніфікувавши всі визначення автор виділив низку складових туристично-рекреаційного потенціалу, яку ми вважаємо актуальною та ємною на сьогодні (рис. 1.1)

Рис. 1.1. Детермінанти туристично-рекреаційного потенціалу окремої території [17].

Таким чином, автор вважає, що туристично-рекреаційний потенціал – це реалізація певних ресурсів на основі туристичної сфери. Такий потенціал є сукупністю компонентів, що зазначені на рисунку 1, такі компоненти мають високу кореляцію один з одним і в результаті їх взаємодії формують новий продукт на ринку туризму. Збільшення потенціалу окремих компонентів веде до зростання туристичної сфери загалом. Автор зазначає, що використання туристично-рекреаційних ресурсів, тобто природних, лікувально-оздоровчих, культурно-історичних, розважальних об'єктів, які можуть бути використані для організації туристично-рекреаційної діяльності, здатне підвищити потенціал регіону за рахунок припливу коштів від туристичних, оздоровчих та рекреаційних послуг для зовнішніх

і внутрішніх споживачів, відновлення і забезпечення умов для ефективного функціонуванню капіталу [17].

В сучасних умовах попит на рекреаційний туризм в Україні зростає. Причиною такої динаміки є відносно дешева вартість перебування на курортних комплексах порівняно з іншими державами. Однак, слід зазначити, що туристично-рекреаційна діяльність не може формувати основну частину ВВП. Україна має високий потенціал розвитку в даному напрямку зважаючи на її ландшафте розташування. Широкі перспективи розвитку даної галузі зумовлені наявністю в країні реакційних ландшафтів, а саме великої площі лісових зон, гірські курорти та приморська зона. Окрім того, Україна багата на оздоровчі ресурси, такі як мінеральні води та лікувальні озера наявні оздоровчої грязі. Важливим для розвитку туристично-рекреаційної галузі є розвинений туристичний маршрут – Україна насичена природно-заповідними зонами, а також територіями, що несуть культурне, історичне та територіальне призначення. За даними, що наводить у своїй роботі «Розвиток рекреації і туризму як один із чинників формування інвестиційної привабливості регіону» Кифяк В.Ф. Площа територій, які носять оздоровчий та реакційний характер становить 12,1 мільйони гектарів, що сумарно дорівнює 20% всієї площі України. Найбільш перспективні території для формування туристичного-рекреаційного комплексу є західні області (Тернопіль, Івано-Франківськ, Хмельницький), а також Херсонська область, що становлять загальний відсоток від державного фонду 8-13%. Наступними за загальними показниками є території міста Суми, Рівне, Чернівці та становлять 5-7%. Найменшу питому вагу становлять Вінницька, Дніпровська, Харківська та Київська область [10].

Є. Щепанській у своїй роботі «Теоретичні основи розвитку туристично-рекреаційного комплексу регіону» зазначає, що наявність туристично-рекреаційних ресурсів є недостатньою для розвитку даної галузі. Важливим фактором у організації та популяризацію даного напрямку є попит на данні послуги. Туристично-реакційні потреби умовно розділяються на 5 категорій: наявність підприємств та трудових ресурсів, що можуть забезпечити даний вид туризму, наявність транспортної розв'язки, вигідне економічне та географічне розміщення та розвиненість соціальних

аспектів, культурно-соціальних закладів на території туристично-реакційного комплексу (рис. 1.2).

Рис. 1.2. Туристично-рекреаційні потреби [28].

Економічні можливості регіону безпосередньо взаємодіють з реалізацією туристично-рекреаційних потреб. Такі економічні можливості визначаються матеріальним та технічним забезпеченням, наявністю фондів. До таких фондів належать лікувально-оздоровчі заклади (санаторії, пансіонати, дитячі оздоровчі табори, тощо), заклади, що формують свою діяльність в сфері туризму та екскурсій (туристичні бази, готелі, кемпінги, тощо), а також заклади відпочинку (табори, бази та будинки відпочинку), окрім того до матеріально технічної бази належать спортивні клуби, транспорт, квартирні фонди під оренду для туристів.

На сьогодні ринок туризму перенасичений. Варто зазначити, що провідні країни характеризуються високо динамічним розвитком в галузі туризму протягом останніх десяти років. Дослідження Всесвітнього економічного форуму опублікували дані з нарощення прибутку на основі туристичної сфери. За рік 2017 рік США наростило об'єм в 488 мільярдів доларів, Китай – 224 мільярдів доларів, Великобританія - 103,7 мільярдів доларів. Економіка таких країн, як Мальта, Хорватія, Тайланд, Ісландія напряму залежить від туристичної сфери країн і становить від 9% всього ВВП [29]. В результаті такої діяльності виокремлюється позитивні зміни в економіці, та постійна динаміка галузі. Однак, Українські реалії характеризуються низьким показником туристичної освоєної країни. За даними Державної служби статистики України, українських туристів, які здійснюють подорож закордон значно більше, ніж іноземців, що перебувають на території України з метою здійснення туристичної або туристично-оздоровчої поїздки. Статистичні дані вказують на те, що розрив між виїздом українських туристів та перебування на території держави іноземних туристів з метою здійснення подорожі складає близько 10 мільйонів чоловік [7].

Слід розглянути данні 2018 року, що були опубліковані Всесвітньою радою з подорожей і туризму (WTTC). Організація працює над підвищенням обізнаності про подорожі та туризм, в розрізі визначення даної сфери, як один з найбільших секторів у світі, що генерує приблизно 10,4% світового ВВП [30]. В десятку лідерів рейтингу ввійшли Сполучені Штати Америки, Китай, Японія, Німеччина, Великобританія, Італія, Франція, Індія, Іспанія та Мексика (назви країн розміщенні відповідно до загального рейтингу). За показниками туристичної діяльності в межах ВВП Україна посіла 95-те місце в рейтингу. Аналітики оцінюють даний рейтинг, як критично низький, зважаючи на високий потенціал країни в туристичному та туристично-оздоровчому бізнесі. Україна є територіально насиченою місцевістю, що має різнопланову ландшафтну зону, насичені історичні надбання та архітектурні пам'ятки. Статистика українських туроператорів зазначає, що найпопулярніші місця туризму є закарпатська, одеська та харківська область для іноземних відвідувачів. Для внутрішнього туризму характерне відвідування Київської, Львівської, Полтавської, Черкаської та Дніпровської областей [3]. Однак, вищезазначені туристичні центри не

сформували високого відсотку туризму в межах світового ВВП (рис. 1.3), а залишився на рівні 1,64 [30].

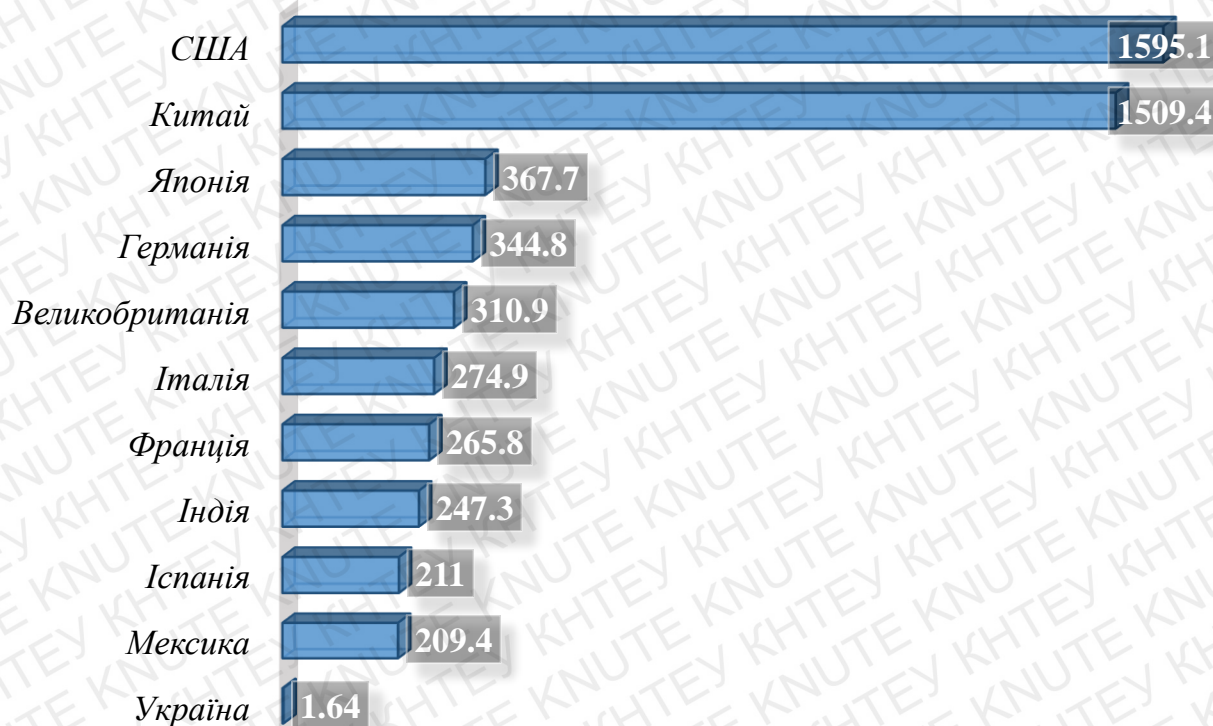

Рис. 1.3 Рейтинг нарощення спільного ВВП країн в межах туристичної сфери за даними Всесвітньої ради з подорожей і туризму.[30]

На сьогодні сфера туризму в Україні регулюється органами законодавчої та виконавчої влади. Органом законодавчої влади є Верховна Рада, а саме комітет з питань молодіжної політики, фізичної культури, спорту і туризму. Основна задача комітету, на чолі з головою А. Кожум'якіним полягає у формуванні законопроектів, що покращують функціонування туристичної сфери. Однак, слід зазначити, що туристична тематика даного законодавчого органу влади не є пріоритетним питанням. На сьогодні комітет не опублікував дані щодо своєї діяльності за 2019 рік, тому ми пропонуємо розглянути звіт 2018 року. Отже, було зареєстровано проект №8317 щодо удосконалення державної політики у сфері туризму, мета якого є підвищення стандартів сервісу та посилення гарантій безпеки. Окрім того, комітет з питань молодіжної політики, фізичної культури, спорту і туризму стали

безпосередніми учасниками Міжнародної виставки з подорожей та туризму «УІТТ'2018». Варто зазначити, що діяльність комітету була розповсюджена на туристично-рекреаційний напрям. Восени 2018 року А. Романова здійснила візит в Індію, причиною такого візиту стало ознайомлення з медичними ресурсам Індії та налагодження туристичного потоку між країнами. Україну представляли провідні лікарі найвпливовіших медичних закладів [9].

Варто зазначити, що Уряд займається одним з найважливіших питань у туристичному напрямку - це спрощення візових взаємовідносин з різними державами світу. Результатом таких взаємовідносин є партнерство з іншими державами, позитивний вплив на туристичну галузь, поліпшення контактів з представниками інших країн, формування здорового іміджу України, як туристичної та безпечної території.

Окрім того, безпосередньою задачею уряду є розподілення коштів за різними галузями, однією з яких є туризм. Кабінет міністрів формує законопроекти щодо створення безпеки кордонів України, формує туристичну інфраструктуру, покращує умови безпеки іноземців при перебуванні в Україні з метою туризму.

В ланцюгу державних органів влади на сьогодні, в умовах децентралізації, обласні та районні державні адміністрації є важливим компонентом в управлінні туристичної галузі. Локальні адміністрації є органами виконавчої влади в регіоні. Варто зазначити, що активність локальних структур є рушійною силою для розвитку галузі туризму, а також інтеграції до структур ЄС. В сучасних умовах децентралізації влади значно зростає роль органів місцевого самоврядування. Однак, сьогодні існує проблематика не узгодженості запланованих заходів між різними ланками державних структур. У своїй роботі «Система управління сферою туризму в умовах децентралізації влади в Україні» Н. Гончару зазначає, що у Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні прописані основні проблеми на регіональному та місцевому рівні, а також зазначено про необхідність: розмежування повноважень між органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування на засадах децентралізації влади; запровадження механізму державного контролю за відповідністю рішень органів місцевого

самоврядування, а також Конституції та законам України та якістю надання населенню публічних послуг; максимального залучення населення до прийняття управлінських рішень, сприяння розвитку форм прямого народовладдя [4].

Данні положення формують можливості для створення такої системи управління, що буде мати швидко реалізований позитивний ефект в туристичній галузі локальному рівні та на рівні держави в цілому. Принципи, які були сформовані за децентралізації, формують підконтрольність та структурованість локальних державних органів, а також місцевих посадових осіб. Такі положення мають позитивний вплив на правову, економічну та фінансову спроможність міст та потенційно здатні створити абсолютне співвідношення з туристичною галуззю, що спричиняє місцевий, регіональний та державний розвиток громади.

Окремо варто розглянути функціональність такої структури, як Державна служба туризму і курортів, що підпорядковується Міністерству культури та туризму та належить до органів виконавчої влади.

Державна служба туризму і курортів України має сформовану низку завдань в реалізації державної політики в туристичній галузі:

- Контроль та нагляд виконання постанов відповідно чинного законодавства
- Управління та контроль підприємств, що виконують свою діяльність у сфері туризму
- Регулювання та надання дозволів у туристичній та курортній галузі для ФОП та юридичних осіб [23].

Окрім того, Державна служба туризму і курортів має власний функціонал та відповідальність за певні напрями туристичної галузі. Перш за все служба приймає безпосередню участь у формуванні нормативно-правових актів в галузі туризму. Основним обов'язком організації є вдосконалення інфраструктури, розвиток ринкових відносин, розробка проектів щодо економічних удосконалень туристичної галузі. Державна служба туризму і курортів розробляє та забезпечує програми, що були прийняті на державному рівні, а також відповідає за безпеку туристів при перебуванні на території України. Таким чином забезпечується координація між різними державними структурами та дотичними галузями до туристичної сфери.

Варто зазначити, що саме даний органи державної влади є безпосереднім учасником забезпечення комунікації для просування країни, як потенційного місця перебування туристів. Така комунікація може здійснюватися через рекламні матеріали, піар заходи, долучення до міжнародних виставок та створення заходів, що допомагають просувати туризм України. Дана комунікація знаходиться на низькому рівні через обмеженість фінансування та новаторських ідей з боку молодих спеціалістів. Державна служба туризму і курортів є безпосереднім учасником в розробці міжнародних договорів та укладає їх за дорученням Міністерства культури і туризму України[18].

Отже, проаналізувавши стан розвитку туристичної галузі в Україні, можна зробити висновок, що держава має високий ландшафтний потенціал для покращення туристично-рекреаційного комплексу, однак за загальним ВВП Україна має досить низький коефіцієнт показників. Сучасні законодавчі акти регулюють галузь, як на державному, так і на локальному рівні, що формує можливість залучення туристів та створення міжнародних зав'язків на місцевому рівні. Однак, слід зазначити, що недостатньо розвинута інфраструктури, відсутність якісного інформування послаблює дану можливість. Тому, ми вважаємо, що створення платформи для розвитку туристичної галузі та залучення молодих спеціалістів є необхідним кроком у подальшому становленні України, як туристичного центру.

РОЗДІЛ 2

РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

2.1. Механізми реалізації державної політики у сфері туризму в Україні

Зважаючи на всесвітню практику, можна дійти висновку, що значна частина країн регулює туристичну галузь діяльності через органи виконавчої влади – як на основі правового регулювання, підтримки інфраструктури та міжнародної політики, так і за допомоги туристичних організацій та інших інститутів. Загальна політика держави безпосередньо пов'язана із політикою в сфері регулювання туризму, і як було виявлено у першому розділі, має спільні характерні риси. Окрім того, в регулюванні даного напрямку є фактори, що характерні здебільшого тільки для туристичної галузі. Такі фактори включають в себе природні (ландшафтні) умови країн, якісна транспортна розв'язка, а також соціальний фактор (умови життя, праці людей, їх соціальний захист). Важливим є фактори, які формують економічну складову країни – стабільні взаємовідносини з іншими державами, низькі коливання валютного показника, а також правове регулювання туристичної галузі.

Можемо виділити 6 основних механізмів реалізації державної політики: економічний (пільги і субсидії); організаційно-економічний (муніципальному управлінні); інформаційно-аналітичний (інформаційне розповсюдження); адміністративний (стандартизація); правовий (правові норми); соціальний (безпека та захист прав туристів).

На основі дослідження механізмів реалізації державної політики у сфері туризму, вченими було виявлено три основні складники:

1. складання цільових програм з розвитку туризму на рівні держави й регіонів;
2. розроблення конкретних заходів щодо досягнення поставленої стратегічної мети;
3. державне регулювання розвитку туристичної галузі [20].

Отже, ми пропонуємо розглянути методи впливу на органи державної влади для стимулювання розвитку туристичної галузі та покращення умов і збільшення

ефективності даної галузі, створення позитивних взаємозв'язків між владою, громадськими організаціями, секторами розвитку туризму, які реалізують свою діяльність в туристичній сфері. В такому випадку, механізми реалізації державної політики у галузі туризму може здійснюватися під впливом економічних, правових, адміністративних та організаційних механізмів.

Варто зазначити, що теоретична база в регулюванні туристично-рекреаційної бази не є достатньо ємною. Частина питань залишається не вивчена і лише незначна частина зарубіжного досвіду була перейнята на території України. В державній практиці бракує теоретичних основ з питань регулювання туристичної галузі, а також розроблених рекомендацій для їх впровадження в державу. Зважаючи на те, що українська практика досить обмежена в питанні регулювання туристичної галузі, варто розглянути зарубіжний досвід.

Основаючись на аналізі практик різних країн світу, вченими було виокремлено три основні моделі регулювання туристичної галузі державою, а також одну додаткову. Отже, перша модель – «ринкова американська» направлена на регулювання питань, що виникають в туристичній галузі на мікроекономічному рівні та за принципом самоорганізації. Такий підхід виник наприкінці ХХ століття у США після реорганізації державної структури US Travel and Tourism Administration (USTTA). На сьогодні дана модель характерна для країн з високим рівнем розвитку економіки, а основна характеристика даної моделі полягає у відсутності спеціальної державної адміністрації з питань туризму. Дана модель характерна для тих країн, чия економіка знаходиться на такому рівні, що питання туризму не є рушійним фактором впливу на ВВП. Окрім того, даною моделлю користуються країни, в яких сформувались стихійні туристичні потоки і в держави не постає необхідність їх регулювання та привернення уваги туристів до своїх територій [2].

Наступна модель на основі дослідження механізмів реалізації державної політики розглядає туризм, як провідне джерело фінансових накопичень в бюджеті країни. В такому випадку регулювання економіки відбувається на макро-, мезо- та мікро- рівні. Така модель характерна в застосуванні у держав з перехідною економікою, а також логічним є застосування моделі в розвинутої індустрії

туризму. Для регулювання галузі формуються відповідні органи державної влади, які підпорядковуються міністерствам. Хрестоматійний приклад країн, які користуються даною моделлю є Ізраїль, Єгипет, Індія, Куба, Мальта, Марокко, Мексика, Нова Зеландія, Малайзія, Кенія, Оман, Камбоджа, ПАР, Домініканська Республіка, Хорватія. Тобто, можна дійти висновку, що до другої моделі входять країни, для яких туризм є основним економічним прибутком країни. Однак, слід зазначити, що функціонування країни у даній моделі потребує значних фінансових вкладень, через високу конкуренцію та велику кількість витрат на створення якісних послуг, підтримку інфраструктури та допомогу на державному рівні бізнесу. Важливим фактором даної моделі є гарантія безпеки і комфорту туристів [16].

Третя модель – «європейська», має однаковий принцип регулювання з другою моделлю (тобто на рівні макро, мезо і мікро економіки). Відповідно до назви, можна зробити висновок, що така модель популярна серед розвинутих європейських держав. В такому випадку, регулюванням туристичної галузі безпосередньо займається окремий спеціалізований державний профіль, що підпорядковується окремому міністерству, або уряду в цілому. Важливим компонентом даної моделі є забезпечення не тільки адміністративної діяльності, а також і маркетинговою політики. Представниками даних моделей є Швейцарія, Німеччина, Франція, Австрія, Італія, Чехія, Грузія, Китай, Сінгапур та багато інших. Спеціалізовані органи влади формують представництва закордоном, для поліпшення міжнародних взаємовідносин, а також формування інформаційних приводів та створення зацікавленості туристів. Зважаючи на політичне та територіальне становище України, важливим є розгляд даної моделі, як найбільш прийнятної для її формування на території держави. Особливість даної моделі полягає у узгодженості роботи та включення інтересів держави і приватного бізнесу, їхня взаємодія на всіх рівнях економіки. Зважаючи на досвід вищезазначених країн, така діяльність носить продуктивний характер, ефективно залучає фінансування з боку приватного сектора та долучає до участі у вирішенні актуальних проблем [5].

Окрім трьох основних вищезазначених моделей, існує комбінована модель розвитку туристичного напрямлення. Комбінована модель охоплює дотичні до

туризму напрями соціально-економічної політики. За даними Всесвітньої туристичної організації (UNWTO), у понад 80 країн світу туризм віднесено переважно до компетенції міністерств і відомств економічного блоку (міністерства економіки, торгівлі, транспорту, промисловості, фінансів), решта - до міністерств і відомств соціального блоку (міністерства культури, екології, освіти, інформації, археології) [2]. Хрестоматійні приклади країн, що регулюють свою діяльність на основі комбінованої моделі- Туреччина, Польща, Греція, Йорданія, Туніс, Індонезія, Болгарія, тощо. Для таких країн характерним є розвиток туризму, як одного з провідних напрямів економіки. На державному рівні туристична галузь регулюється на регіональному та центральному рівні. В такому випадку, основною задачею державних органів є встановлення балансу між розвитком туристичної галузі та іншими галузями, які позитивно впливають на економічну сферу держави. Окрім цього, країни займаються просуванням власного туристичного продукту на міжнародній арені. Поєднання виконання вищенаведених основних завдань і сформувала комбінований підхід до просування туристичної галузі. Зважаючи на розбір першої, другої та третьої моделі, можна дійти висновку, що комбінована модель була сформована на основі європейської моделі та моделі, де туризм є основним джерелом надходжень до бюджету.

Реалізація моделей відбувається через включення певних механізмів в роботу державних органів влади. Як було зазначено вище, в науковій літературі виділено 6 основних механізмів реалізації даних моделей: економічний, організаційно-економічний, інформаційно-аналітичний, адміністративний, правовий, соціальний.

До економічних механізмів належать субсидії в туристичній галузі, допомога держави у наданні позик для осіб, що хочуть розвивати туристичну галузь. Окрім того держава може надавати пільги для фізичних та юридичних осіб, що займаються туризмом, однак за умови, що держава буде контролювати виконання обов'язків, які беруть на себе підприємства [6].

Організаційний механізм є один з найважливіших компонентів регулювання туристичної галузі. Основне призначення організаційних компонентів у складі

муніципального управління - це складання та посилення організаційного потенціалу суб'єктів управління як елемента системи управління [13].

Інформаційно-аналітичний механізм – покликаний створити таку програму інформування суспільства, як в середині країни так і за її межами, щоб залучити якомога більше суспільства до здійснення туристичних поїздок. Як було наголошено раніше, одна з повідних проблематик української туристичної галузі полягає в низькій активності у даному напрямку діяльності [14].

Адміністративний механізм тісно пов'язаний з інформаційний, застосовується державою для формування рекламної підтримки та залучення засобів переконання. Окрім того, широкий функціонал даного механізму включає в себе відповідальність за ліцензії, надання різнопланових дозволів в туристичній галузі, стратифікування та стандартизація даного напрямку.

Правовий механізм є безпосереднім обов'язком держави. До таких механізмів відносять створення законодавчих актів та регулювання діяльності державних, фізичних та юридичних осіб у галузі туризму [6].

Соціальний механізм покликаний урегулювати проблеми суспільства, формувати безпечні умови перебування туристів на території України, гарантувати захист прав при перебуванні іноземних громадян в країні [27].

Якщо говорити про сучасні перспективи розвитку України, як туристичної держави – варто зазначити, що за даними газети УНІАН, на початку 2020 року держава планує розробку порталу для інформування туристів. Окрім цього планується створення локальних туристично-інформаційних центрів, що є важливим кроком у покращенні умов перебування іноземних туристів в Україні. Реалізація даного проекту стане обов'язком Державного агентства з розвитку туризму, що на сьогодні ще не сформувало свій склад та не оголосила повний список обов'язків структури. Позитивні зміни відбулися і 2019 році після узгодження програми для покращення карпатської області на наступні три роки. Окрім того державний бюджет виділив кошти на розвиток туристичної інфраструктури, що повинно забезпечити позитивний вплив на імідж країни та формування нового туристичного потоку [26].

Отже, зважаючи на зміни в реструктуризації державних органів влади та встановлення нових можливостей і перспектив в галузі туризму – вивчення механізми реалізації державної політики у сфері туризму в Україні дає можливість сформулювати теоретичні аспекти подальшої діяльності. А моделі, що були розглянуті вище, дають можливість реалізувати власний проект на основі вивченого зарубіжного досвіду.

2.2. Шляхи вдосконалення стратегії розвитку туристично-рекреаційної сфери

Зважаючи на проаналізований міжнародний досвід, вивчений стан та перспективи туристичної галузі в Україні пропонується створити тендерну платформу для розвитку та удосконалення туристично-рекреаційної сфери. У роботі було виявлено, що фактор, на який не звертає увагу держава сьогодні – це інформування суспільства про туристичні можливості країни. Якщо брати до уваги внутрішній туризм – ситуація складається значно краще, ніж із зовнішньою комунікацією.

В межах даної роботи було визначено два шляхи удосконалення стратегії розвитку туристично-рекреаційної сфери. Вважаю, що необхідно внести зміни в регулювання туристичної сфери державою на законодавчому та організаційному рівні, а також пропонуємо впровадити новаторський підхід, як один з компонентів покращення туристичної сфери.

Отже, після вивчення теоретичних основ, на нашу думку що постає гостра необхідність стимулювати діяльність державного агентства з розвитку туризму та розпочати реалізацію проекту щодо створення туристично інформаційних центрів. Постає проблематика нерозвиненої туристичної інфраструктури, а також недостатня комунікація на міжнародній арені. В Україні не розвинена належним чином система просування туристичних продуктів, як в середині, так і за межами держави. В свою чергу, не ефективний менеджмент призводить до значного послаблення позицій на міжнародній арені. Якщо для інформування суспільства на внутрішньому рівні

держава створила рекламну кампанію про ландшафтні зони України, окрім того значний внесок в інформуванні суспільства про достойні локації в державі для туризму зробили саме блогер – Назар Дорош. Тобто, можна зробити висновок про здійснення інформування через новий канал комунікації із суспільством. Варто зазначити, що на міжнародній арені Україна не сформувала імідж, як країни яку хочуть відвідати туристи через насиченість туристичних зон. Саме тому постає необхідність у розробці маркетингового комплексу, результатом якого стане продукт, що може конкурувати на міжнародному рівні. Необхідними кроками у формуванні нової маркетингової стратегії є формування аналітичних даних, на основі яких можна буде виявити потреби суспільства. Окрім того, варто приділити значну увагу покращенню інфраструктури курортно санаторних зон. Ми вважаємо, що доцільним буде надання пільг державою підприємствам, що мають за мету оновлення комплексів, які знаходяться в найбільш популярних туристично-рекреаційних зонах.

Також пропоную введення нових стандартів, які покликані врегульовувати ціну на продукти туристично–рекреаційної галузі. На сьогодні один з основних негативних чинників у загальному іміджі туристичної сфери в Україні є неаргументоване співвідношення ціни та якості продукту. Курортні, санаторні зони формують цінову пропозицію щодо проживання і оздоровлення туристів відповідно до власного бачення. Однак, вважаю формування цінової політиці у напрямку рекреаційного туризму є докорінно неправильним. Ціна на оздоровчі послуги повинна формуватися на основі таких показників, як якість обладнання, професіоналізм обслуговуючого персоналу на території комплексу, його кваліфікаційні та освітні здобутків. При стандартизації ціни залежно від рівня професіоналізму персоналу, а також якості обладнання яке використовується в напрямку оздоровлення туристів, держава отримає більший позитивних відгуків від туристів, як на локальному, так і на міжнародному рівні. Окрім того, таким чином відбудеться викорінення неякісних послуг, або зменшення їх вартості через не відповідність стандартів. В результаті такої діяльності держава може заснувати здорову конкуренцію серед туристичних організацій та високий рівень якості послуг на території України.

До того ж, ми вважаємо необхідним запровадження державою стимуляції що до відкриття нових туристично рекреаційних зон в Україні. В такому випадку, з боку держави має бути сформована низка пільг для підприємців в даній галузі.

По-перше, необхідно ввести кредитування під знижений відсоток для підприємців на відкриття нових туристично рекреаційних комплексів. Стимуляція відкриття бізнесу в такому напрямку допоможе державі відкрити та розбудувати нові оздоровчі зони. Забудова нових комплексів спричинить покращення якості туристичних послуг на українському ринку. Окрім того, варто розробити різні умови кредитування залежно від територій реалізації нових комплексів. Менший відсоток на сплату кредиту ми пропонуємо надати тим зонами, де туристично-рекреаційні комплекси не популярні. Таким чином держава може стимулюємо розвиток вищезазначеного туризму на нових територіях. Надання такого кредитування в перспективі відкриє нові туристичні зони і приверне увагу туристів на внутрішньому та міжнародному рівні.

По-друге, ми вважаємо, що державі необхідно створити пільги на сплату податків для всіх оздоровчого-рекреаційних комплексів. Однак, пропонуємо цей коефіцієнт зробити не фіксованим. Розмір пільг буде відповідати здобуткам таких оздоровчих комплексів. Вирахування нами запропонованої пільги буде залежить від низки показників: кількості привернутих туристів, тривалості їх перебування на території комплексу, та їх громадянство. Важливість врахування громадянства туристів полягає в тому, що держава повинна розуміти аудиторію, яку зацікавив даний вид відпочинку. Такі пільги стимулюють бізнес привертати увагу нових клієнтів, інформувати їх про послуги не тільки на рівні держави, а і на міжнародному рівні.

Зміна в законодавстві є важливим фактором для популяризації даного напрямку. Такі зміни будуть стимулювати до розвитку не лише окремих суб'єктів, а й створювати конкурентне середовище серед представників туристичного бізнесу в цілому. Окрім того, якісне надання послуг в сфері туризму позиціонує Україну, як державу з високою кваліфікацією, що надає гарантію безпечного перебування туристів, а також якісний спектр послуг. Завдяки формуванню пільгової системи, яка

включає такий показник, як привернення уваги іноземних туристів, держава буде стимулювати бізнес формувати імідж на міжнародній арені та залучати іноземців до приїзду в Україну.

Більшість туристів на території України здійснюють ділові подорожі, або мета їх перебування є медичний туризм. Причиною останнього є те, що в Україні відносно дешеві ціни та висока якість медичних послуг, що привертає значну кількість туристів. За даними 2019 року, які були опубліковані президентом Української асоціації медичного туризму, в 2018 році медичний туризм здійснили близько 65 тисяч іноземців. Такі данні підтверджують наші висновки про те, що держава може сформувати позитивну динаміку у розвитку туристично-рекреаційної сфери. Однак перед нами постає проблематика, що була озвучена раніше – це відсутність інформування, окрім того, відсутність новаторських ідей для покращення туристичної галузі та залучення нових туристів. Тому ми вважаємо, що один з найефективніших кроків у подальшому розвитку – це створення тендерної платформи на державній основі, де суспільство може вносити свої проекти для подальшої реалізації їх з державою.

Сутність платформи, яку ми пропонуємо для розгляду полягає у створенні тендерних пропозицій. Будь-який бажаючий може сформувати власну пропозицію щодо покращення туристично-рекреаційної зони (як окремої локації, так і на державному рівні в цілому). Платформа формується за державною ініціативою в онлайн просторі. Важливим фактором реалізації такого сайту є можливість перекласти його на різні мови світу, для залучення міжнародного суспільства. Участь в тендерах, що знаходяться на даній платформі можуть брати фізичні та юридичні особи будь-якої країни. Зважаючи на опрацьовані теоретичні данні ми вважаємо доцільним створити три категорії тендеру. Перша категорії – це пропозиції від держави. В такому випадку представники державної влади публікують пропозицію щодо оновлення певної зони та бюджет, який може виділити на її реконструкцію. Учасники тендеру відправляють свої пропозиції щодо покращення даної зони в межах виділеного бюджету, рішення щодо кращої пропозиції для подальшої реалізації

приймають громадяни України та держава. Тендер проходить в межах відкритого опитування, а результати не можуть бути змінені представниками держави.

Друга категорія – розглядає тендери в маркетинговому напрямку у туризмі. Як було наголошено раніше, інформування з боку держави про туристично рекреаційні зони на внутрішньому та міжнародному ринку не відбуваються на належному рівні. Тому, ми вважаємо доцільним залучення спеціалістів з реклами, піар, маркетингу та просування бренду. Таким чином, органи державної влади, що є відповідальні за туристичну галузь в цілому зобов'язуються проводити тендери на нові ідеї просування України на міжнародному рівні. Така категорія повинна виконувати дві функції. По-перше шукати креативні рішення для формування іміджу при участі в міжнародних конференціях, звітах програмах та залучати спеціалістів у тендери на оформлення кращої виставкової зони, створення відеоролика, рекламної кампанії, тощо. По-друге, власні проекти можуть бути запропоновані самим суспільством для подальшої їх реалізації. Друга функція не пов'язана із завданнями, які повинна реалізувати держава, а несе переважно творчу тематику.

Для подання своєї пропозиції необхідно прорахувати бюджет реалізації та детально описати власний проект. Також необхідно прописати потенціал даного проекту, реалізація комунікації та очікувані результати. Ми плануємо, що платформа буде знаходитись у вільному доступі, та базуватися на відкритому голосуванні. Такий тип участі дозволить уникнути корупції та створити такий проект, що зацікавить більшість громадян України. Ми вважаємо, що заохочення брати участь в таких тендерах є можливість стати куратором даного проекту при реалізації та отримувати заробітну плату за його реалізацію.

Зважаючи на те, що держава може виділяти обмежений бюджет в туристичну сферу, ми пропонуємо запозичити іноземний досвід реалізації новаторських ідей. Суспільство може не лише проголосувати з певний проект, а також внести власні кошти на його реалізацію. Долучитись до фінансування можуть і іноземці, однак не мають права голосувати за реалізацію проекту. Для суспільства такі внески вигідні тим, що після реалізації проекту вкладники отримують свої бонуси на перебування у даній локації. Такі бонуси заздалегідь прописані в презентаційних матеріалах для

тендеру. Бонусами можуть стати знижки на перебування в локації, безкоштовна аренда туристичного обладнання на день, безкоштовне розміщення в готелі, або безкоштовна вечеря, карта на отримання знижки, тощо. Таким чином, платформа має перспективи зібрати додаткові кошти, а також носить взаємовигідний характер між державою та суспільством.

Ми вважаємо, що реалізація такої платформи сформує позитивний вплив на низку сфер, що регулює держава. По-перше, такий проект є удосконалення стратегії розвитку туристично-рекреаційної сфери для державних органів влади. В роботі ми проаналізували, що на сьогодні виконавчі структури не сформували свою діяльність належним чином, в результаті чого туристична галузь не сформована та не реалізовує повністю свій потенціал. Ми зазначили, що основна діяльність органів влади направлена на забезпечення відповідності стандартів галузі та безпеки туристів, однак нами було виявлено, що недостатня комунікація на міжнародному рівні призводить до низького залучення іноземних громадян. Платформа, яку ми пропонуємо до реалізації має потенціал стати ланкою нестандартних ідей та привернення уваги суспільства.

По-друге, створення платформи для покращення стану туристичної галузі спричинить підвищення попиту на туристичну освіту в Україні. На сьогодні, більшість випускників туристичної галузі направляють свій потенціал у роботу в туристичному бізнесі – агенції, готелі, організації, тощо. Однак, така платформа дає шанс молодим спеціалістам реалізувати свої знання та залучує випускників до роботи в туристичній сфері у державній структурі.

По-третє, залучення молодих спеціалістів забезпечує державу новаторськими ідеями для реалізації проекту. Такий підхід може перетворити туристично рекреаційні зону України на арт-об'єкти, а результатом реалізації яких стане залучення більшої кількості туристів і збагаченням державної економіки.

Варто зазначити, що голосування на даній платформі повинно реалізовуватись лише через офіційну реєстрацію із зазначенням документів. В такому випадку держава зобов'язується не розголошувати особисті данні особи, однак така функція

необхідна для запобігання фальсифікації даних та створення фейкових особистостей для просування власного проекту.

Отже, нами було розглянуто три складники, що позиціонуються як механізми реалізації державної політики у сфері туризму. Нами було розглянуто методи впливу на органи державної влади для стимулювання розвитку туристично-рекреаційної галузі. На основі аналізу практик в покращенні туристичної сфери ми проаналізували основні моделі регулювання туристичної галузі, в результаті чого запропонували відносити українські реалії до європейської моделі. Для створення власних пропозицій щодо удосконалення державного регулювання туристично-рекреаційної галузі нами було розглянуто 6 основних механізмів реалізації вищезазначених моделей. На основі вивчених матеріалів було запропоновано низку проектів для їх подальшої реалізації: стандартизація якості і безпеки туристично-рекреаційного продукту, створення стимулюючих умов (пільги, субсидії, вигідні умови кредитування) для учасників ринку, а також створення тендерної онлайн платформи для розвитку туристично-рекреаційної інфраструктури, створення маркетингових проектів та популяризації теми серед населення.

ВИСНОВКИ

Дослідження в роботі були проведені на основі аналізу теоретичних надбань авторів з України та зарубіжних авторів, а також на основі аналізу законодавства України та функціоналу органів державної влади. У першому розділі було розглянуто поняття, сутність туризму та туристично-рекреаційної галузі. Окрім того, було розглянуто історичне становлення вищезазначених понять. На основі проаналізованих дефініцій запропоновані власні твердження, що туризм – це спосіб отримання особою нематеріального блага, шляхом зміни локалізації перебування на термін від 24 годин, з метою дослідження нового середовища, покращення професійно-ділових зв'язків, оздоровлення особи, що здійснюється на безоплатній основі з боку держави та роботодавця. Окрім того, в роботі було запропоновано детермінанти туристично-рекреаційного потенціалу окремої території за уніфікацією В. Герасименко. Ми навели статистичні данні щодо площі територій, які носять оздоровчий та реакційний характер, а також проаналізували 5 категорій туристично-реакційні потреб за Є. Щепанським. Та виявленні взаємодії між економічними можливостями регіону безпосередньо з реалізацією туристично-рекреаційних потреб. Окрім того, нами було проаналізовано статистичні данні Всесвітнього економічного форуму щодо нарощення прибутку на основі туристичної сфери та виявлено, що високий потенціал України характеризуються низьким показником туристичної освоєної країни, та формує низький коефіцієнт в загальному рейтингу нарощення ВВП за даними Всесвітньої ради з подорожей і туризму. Окрім того, нами було проаналізована діяльність державних органів влади в туристичній галузі на території України. Були виокремлені відповідні органи державної влади, що безпосередньо займаються регулюванням туристичної діяльності, а також сформовано їх основні функції. Нами було проаналізовано залученість локальних, регіональних та державних органів влади у регулюванні туристичної галузі та перспективи розвитку вищезазначеної сфери за сучасних умов. Окремо ми розглянули функціональність такої структури, як Державна служба туризму і курортів, що підпорядковується Міністерству культури та туризму та належить до органів виконавчої влади.

Зважаючи на всесвітню практику нами було проаналізовано механізми реалізації державної політики у сфері туризму в Україні. На основі трьох основних показників, що були сформовані вченими (складання цільових програм з розвитку туризму, розроблення заходів щодо досягнення стратегічної мети; державне регулювання розвитку туристичної галузі) ми сформували власне бачення щодо шляхів удосконалення державної політики в туристично рекреаційній сфері. Окрім того, на засадах чотирьох моделі регулювання туристичної галузі державою – ринкова американська, модель, що розглядає туризм, як провідне джерело фінансових накопичень в бюджеті країни, європейська та комбінована нами було виявлено та рекомендовано сформувати приналежність України до європейської моделі. При вивченні складових механізмів реалізації державної політики у сфері туризму в Україні нами було досліджено функціональність економічного, організаційно-економічного, інформаційно-аналітичного, адміністративного, правового, соціального напрямку. На основі вищезазначених теоретичних даних та власному аналізу ми окреслили сучасні перспективи розвитку України, як туристичної держави.

Зважаючи на проаналізований матеріал в роботі було запропоновано ряд проектів, які на нашу думку сформують позитивний вплив у туристичній галузі. Ми запропонували внесення змін у законодавчій базі України через запровадження електронних документів для в'їзду і виїзду з країни, що значно спростить оформлення туристичних поїздок для іноземців. Окрім того, ми звернення уваги на те, що в Україні погано розвинута туристична інфраструктура та виділив основною проблематикою питання комунікації щодо туристичної привабливості країни на міжнародній арені. Таким чином ми сформували налагодження даної комунікації, як основне завдання державних органів влади на сьогодні.

Для забезпечення розвитку туристично-рекреаційний зон ми запропонували створити державні кредитування на основі зниженого відсотку та надання пільг бізнесу. Ми розробили систему надання вищезазначених пільг, яка ґрунтується на покращенні та стандартизації якості туристично-рекреаційний зон, а також на залученні іноземних туристів до перебування на території України.

Для збільшення зацікавленості сфери туризму в Україні ми запропонували новаторську ідею, а саме створення онлайн платформи для участі в тендерах в сфері покращення туристично-рекреаційних зон. Таким чином ми плануємо досягти декількох ефектів: покращення комунікації та зміцнення іміджу на країни, є удосконаленням стратегії розвитку туристично-рекреаційної сфери для державних органів влади, залучить молодих спеціалістів для участі в покращенні туристично-рекреаційних зон з боку держави та забезпечення держави новаторськими ідеями.

Рішення, запропоновані в роботі, мають практичну спрямованість, та можуть бути використані для удосконалення стратегії розвитку туристично-рекреаційної сфери.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баєва О.В. Організаційно-економічні засади управління туристично-рекреаційними комплексами / О.В. Баєва // В кн.: Індустрія гостеприимства в країнах Європи. - Симферополь: Іздателський центр Кримського інститута бізнеса, 2008. - С.14-16.
2. Бартошук О. В. Моделі розвитку індустрії туризму (зарубіжний досвід) / О. В. Бартошук. // Держава і регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2011. – №8. – С. 62–68.
3. Богатюк І. Г. Рекреаційні зони в Україні: стан та перспективи розвитку / І. Г. Богатюк. // збірник Академії праці і соціальних відносин Федерації професійних спілок України. – 2011. – №4. – С. 48–51.
4. Гончарук Н. Система управління сферою туризму в умовах децентралізації влади в Україні / Н. Гончарук, Г. Колєда. // Механізми державного управління. – 2018. – С. 95–103.
5. Давидова А. Г. Європейська модель державного регулювання розвитку туристичної діяльності / А. Г. Давидова. // Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Серія: Економіка. – 2013. – С. 22–25.
6. Донченко Л.М., Гостєва Н.П. Проблеми та перспективи державної підтримки розвитку туризму // Держава та регіони. Серія "Державне управління". - 2010. - №1. - С.37-42.
7. Економічна статистика / Економічна діяльність / Туризм [Електронний ресурс] // Держстат України – Режим доступу до ресурсу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/tur.htm
8. Економічні райони України : навчальний посібник для студентів / І. О. Горленко, Л. Л. Тарангул; В.о. Укр. фінансово-економ. ін-т; Відп. ред. П. В. Мельник.– К. : [Б.в.], 1999.– 205 с.
9. Звіт про роботу Комітету з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму протягом 2018 року. [Електронний ресурс] // Комітет з питань молоді і спорту - – Режим доступу до ресурсу: <http://komsport.rada.gov.ua/fsview/74136.html>

10. Кифяк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні. Навчальний посібник. - Чернівці: Книги-XXI, 2003. - 300 с.
11. Коржилов Л.І. Формування основних напрямків державної підтримки розвитку туристичної галузі України: дис... к.е.н.: 08.00.03. - Харків, 2015. - 227 с.
12. Кучеренко К.В. Сучасні підходи до організації процесу формування міжнародного туристичного бренду країни // Інвестиції: практика та досвід. - 2013. - №12. - С.96-100.
13. Кушнар'ов В.В. Туристична реклама в соціокультурному просторі сучасної України: автореф. дис... к.культур.: 26.00.01. - Київ, 2010. - 15 с.
14. Малишева О.В. Державне управління сферою туризму та охороною культурної спадщини (регіональний аспект): автореф. дис... к.держ.упр.: 25.00.02. - Харків, 2010. - 20 с.
15. Маслиган О.О. Практика кластеризації сфери туризму та рекреації в Україні // Сталий розвиток економіки. - 2013. - №4. - С.181-190.
16. Масюк Ю. О. Стратегічне управління розвитком туризму в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек. наук : спец. 08.00.03 "економіка та управління національним господарством" / Масюк Ю. О. – Львів, 2017. – 18 с.
17. Оцінка туристично-рекреаційного потенціалу регіону : монографія / за заг. ред. В. Г. Герасименко. — Одеса : ОНЕУ, 2016. — 262 с.
18. Про затвердження Положення про Державну службу туризму і курортів [Електронний ресурс] // Законодавство України— Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/132-2006-%D0%BF>
19. Про туризм : Закон України за станом на 02 жовт. 2010 р. / Верховна Рада України. Київ : Парлам. вид-во, 2012. 112 с.
20. Сисоєва С. Механізми реалізації державної політики в галузі туризму у зарубіжних країнах / С. Сисоєва. // Ефективність державного управління. – 2014. – №9. – с. 347–352.
21. Трілленберг Г. Інноваційно-кластерний підхід до розвитку туризму України в умовах глобалізації // Журнал європейської економіки. - 2014. - Т.13. - №4. - С.401-414.

22. Туризм [Електронний ресурс] // Міністерство розвитку економіки – Режим доступу до ресурсу: <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>
23. Туризм и рекреация: фундаментальные и прикладные исследования: Труды 4 Международной практической конференции, МГУ, М.– 28-29 апреля 2010 г., -712 с.
24. Туризм і охорона культурної спадщини: український та польський досвід [Текст] : монографія / В. Вакуленко, І. Валентюк, В. Грибан [та ін.] ; за заг. ред. Ю. Лебединського, В. Вакуленка, І. Валентюк [та ін.] ; Укр. Акад. держ. упр. при Президентові України, Центр дослідж. адм. реформи. - К. : К.І.С., 2003. - 176 с.
25. Чи зможе 2020 рік стати переломним для українського туризму[Електронний ресурс] // Законодавство України– Режим доступу до ресурсу: УНІАН: <https://www.unian.net/tourism/impression/10820345-smozhet-li-2020-god-stat-perelomnym-dlya-ukrainskogo-turizma.html>
26. Шупік Б.Б. Поняття й ефективні методи державного регулювання міжнародного туризму в Україні // Держава та регіони. Серія "Державне управління". - 2010. - №1. - С.130-135.
27. Щепанський Є. В. Теоретичні основи розвитку туристично-рекреаційного комплексу регіону / Є. В. Щепанський, Ю. В. Ступарь. // Наука й економіка. – 2012. – №2. – С. 170–174.
28. The Global Competitiveness Report 2017-2018 / [K. Schwab, X. Sala-i-Martin, R. Samans and other.]. // World Economic Forum. – 2018.
29. TRAVEL & TOURISM POWER AND PERFORMANCE REPORT // WTTC: website. URL: <https://www.wttc.org/-/media/files/reports/2018/power-and-performance-rankings-2018.pdf>
30. International tourism continues to outpace the global economy 2019
доступу до ресурсу: http://tourlib.net/wto/WTO_highlights_2019.pdf

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра публічного управління та адміністрування

РЕФЕРАТ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

на тему:

«Реалізація державної політики у сфері туристично-рекреаційної діяльності»

Студента 3 курсу, 6с_групи,
спеціальності 281 «Публічне
управління та адміністрування»
спеціалізації «Публічне
управління та адміністрування»

(підпис студента)

Грищенко
Владислав
Олегович

Науковий керівник
кандидат економічних наук,
доцент

(підпис керівника)

Лазебна
Ірина
Василівна

Гарант освітньої програми
кандидат економічних наук,
доцент

(підпис гаранта)

Головня
Юлія
Ігорівна

Київ 2020

Структура роботи. Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, 2-х розділів, висновків і списку використаних джерел. Основний текст роботи становить 29 сторінок, в т.ч. 3 рисунків. Список використаних джерел містить 30 найменувань, викладене на 3 сторінках.

Мета дослідження розробка шляхів удосконалення методів реалізації державної політики у рамках стратегії розвитку туристично-рекреаційної сфери

Зазначена мета вимагає вирішити наступні завдання:

- проаналізувати теоретичні основи державної політики розвитку туристично-рекреаційної діяльності в Україні;
- з'ясувати стан туристичного напрямку в країні, його поняття, кваліфікацію, виявити особливості функціонування даної сфери;
- визначити механізми реалізації державної політики у сфері туризму в Україні;
- запропонувати шляхи удосконалення стратегії розвитку туристично-рекреаційної сфери.

Об'єктом дослідження є процеси державної політики у сфері туристично-рекреаційної діяльності.

Предмет дослідження є теоретичні та практичні аспекти реалізації та удосконалення державної політики у сфері туристично-рекреаційної діяльності.

У *першому розділі* було розглянуто поняття, сутність і місце туризму та туристично-рекреаційної галузі в Україні і в світі. Окрім того, було розглянуто історичне становлення вищезазначених понять. На основі проаналізованих дефініцій запропоновані власні твердження та виявлені взаємодії між економічними можливостями регіону безпосередньо з реалізацією туристично-рекреаційних потреб. В розділі було проаналізовано статистичні данні Всесвітнього економічного форуму щодо нарощення прибутку на основі туристичної сфери. Проаналізовано діяльність державних органів влади в туристичній галузі на території України. Були виокремлені відповідні органи державної влади, що безпосередньо займаються регулюванням туристичної діяльності, а також сформовано їх основні функції. В роботі було досліджено залучення локальних, регіональних та державних органів влади у регулюванні туристичної галузі та перспективи розвитку вищезазначеної сфери за сучасних умов.

У *другому розділі* зважаючи на всесвітню практику було проаналізовано механізми реалізації державної політики у сфері туризму в Україні. Та було досліджено функціональність механізмів реалізації державної політики: економічного, організаційно-економічного, інформаційно-аналітичного, адміністративного, правового та соціального напрямків впливу. На основі вищезазначених теоретичних даних та власному аналізі окреслені сучасні перспективи розвитку України, як туристичної держави.

Зважаючи на проаналізований матеріал в роботі було запропоновано ряд проектів, які на власну думку сформуєть позитивний вплив у туристичній галузі.

Практичні результати дослідження, що були сформульовані в роботі, можуть бути використані для удосконалення стратегії розвитку туристично-рекреаційної сфери, покращення іміджу країни та залучення нових туристів.

Анотація

випускної кваліфікаційної роботи, виконаної на тему:

«Реалізація державної політики у сфері туристично-рекреаційній діяльності»

Випускна кваліфікаційна робота присвячена дослідженню реалізації державної політики у сфері туристично-рекреаційній діяльності. В роботі обґрунтовано доцільність практичних рекомендацій щодо сучасної стратегії розвитку туристично-рекреаційної сфери діяльності в Україні.

Досліджено: основи туристично-рекреаційної політики, стратегії, системи, та механізми державного регулювання у сфері туристично-рекреаційної діяльності, які мають гарантувати самій сфері всебічний розвиток, високу реалізацію туристичного потенціалу країни, та активну участь населення в становленні і реалізації новаторських проєктів покликаних змінити стан туристично-рекреаційного продукту в Україні. На цій основі розроблено практичні рекомендації щодо вдосконалення механізмів реалізації державної політики у сфері туристично-рекреаційної діяльності, створенням сприятливих умов для підприємницької активності, створенням новітніх систем розвитку туристично-рекреаційної діяльності.

Ключові слова: туризм, туристично-рекреаційний комплекс, туристична політика, туристична інфраструктура, стандартизація якості та безпеки туристично-рекреаційних послуг.

Summary

Final qualification work completed on the topic:

«Implementation of state policy in the sphere of tourism and recreational activities»

The final qualification work is devoted to the study of the implementation of state policy in the field of tourism and recreational activities. The practical reasonableness of practical recommendations on the modern strategy of development of tourist and recreational sphere of activity in Ukraine is substantiated in the work.

The basics of tourism and recreation policy, strategies, systems, and mechanisms of state regulation in the sphere of tourism and recreational activities, which should guarantee the most comprehensive development, high realization of the tourist potential of the country, and active participation of the population in the formation and implementation of innovative projects designed to change the state tourist and recreational product in Ukraine. On this basis, practical recommendations on improving the mechanisms of implementation of state policy in the field of tourism and recreational activity, creating favorable conditions for entrepreneurial activity, creating new systems for the development of tourist and recreational activity.

Keywords: tourism, tourist and recreational complex, tourism policy, tourist infrastructure, standardization of quality and safety of tourist and recreational services.

